

Az ideai résztvevők között amerikai, kanadai és magyar egyetemisták, valamint amerikai, magyar és görög szakemberek voltak. A kutatási programot az MTA-OTKA-NSF nemzetközi együttműködés, a National Science Foundation Field School programja illetve a Wenner-Gren Foundation támogatta.

GYUCHA ATTILA – WILLIAM A. PARKINSON

332. Visegrád, Gizellamajor (Pest megye) Ró

A gizellamajori erődben a DNy-i saroktoronyban kialakítandó járósínt érdekében elbontottuk a torony DK-i sarkában lévő kemencét. A kövek közötti égett rétegben jelentős mennyiségű növényi magot gyűjtöttünk. Kiderült, hogy a nagyméretű kövek nem a kemencéhez tartoztak, hanem a lépcsőfeljáró szerkezeti tartóelemei lehettek. A torony ÉNy-i oldalán, a legalsó agyagsínt alatt, kerek beásásra bukkantunk, ahonnan jelentős leletanyag: vasszerszámok, edénytöredékek, érmek, állatcsontok kerültek felszínre.

Az erőd déli oldalán gépi rábontással megtaláltuk az erőd fossáját. A fossa mélysége (ez a mai felszínhez képest 4,6 m) alapján vizesároként működött, 'V' keresztmetszetű és a felszín közelében közel 6 m széles volt, eredeti mélysége 3 m. Távolsága az erőd D-i falától kb. 15 m.

A Ny-i szárnyban (Ny/I.) falazótégelába karcolt állatábrázolás került elő, ami a felületbe bemélyített vonallal készült és felszerszámozott lovat ábrázol.

GRÓF PÉTER – GRÓH DÁNIEL

333. Visegrád, Szent András monostor (Pest megye) Á

A 2002. június 3. és október 31. között végzett ásatás során a monostor tavaly lokalizált templomának alaprajzát és periódusait vizsgáltuk meg. A templom területén 7 szelvényt nyitottunk, ebből kettőt a mai villaépületen belül. A tavalyi és az ideai ásatás alapján rekonstruálni tudtuk az első, I. András király által emelt 11. századi templom alaprajzát, ami egy nagyjából négyzetes, háromhajós hosszából, egyenes záródású fő- és félköríves mellékapocsokból állt. Legépebben az É-i mellékapocs D-i felének kváderfala maradt meg, egy felmenő kvádersorral. Felmenő falat ezen kívül csak a templom DNy-i sarkában találtunk, de itt a kváderköveknek csak a lenyomata maradt fenn. A hosszhoz támaszai közül csak az ÉK-i pillér alapozási árkát tudtuk megfogni. Az épület alaprajza feltehetően a déli oldalon némiképpen torzult: a D-i mellékhajó az északinál rövidebb volt és K felé szűkült. A templom kőfaragványából egy korinthizáló oszlopfő töredéke került elő, az esperesi templom nyolcszögletű oszlopainak fejezeteivel azonos típus.

Ehhez a periódushoz sorolható a templom belsejében, a főszentély diadalívének É-i pillére előtt feltárt 2002/27. sír, amelyet 11. századi kerámiatöredékek kel-

teztek, valamint a templom Ny-i homlokzata előtt feltárt, 13. századi előcsarnok által elvágott sírok.

A templom második építési periódusában készült a Ny-i előcsarnok, amelynek építési rétegét II. András obulusa (CNH. I. P. 41.) keltezi. Az előcsarnokkal egybeépült a kolostor Ny-i szárnya, és ezekkel azonos falazó anyagú a D-i mellékhajó nyugati boltszakaszában talált két falpillér-alapozás. Az építkezés a kolostornak a bencés rend általi 1221-es átvételéhez kapcsolódhatott.

A harmadik építési periódusban a templom É-i mellékhajóját egy új fallal leválasztották, a déli mellékhajót pedig nagyrészt – a DNy-i sarok kivételével – lebontották, a helyére egy egyhajós templomot emeltek, új, támpillérek nélküli poligonális szentéllyel. Ez az építkezés feltehetően az 1333 körül adatolt építkezések eredménye.

Az ásatás során összesen 31 sírt tártunk fel, de melléklet – egy párizsi kapocs – csak egyetlen sírban (2002/28) került elő.

BUZÁS GERGELY

334. Zalacséb, Malom-tanya (Zala megye) B, Ró, Á

A lelőhely területén 2000-ben dr. Redő Ferenc az MTA Régészeti Intézetének főmunkatársa végzett terepbejárást. Ennek során római kori kerámiatöredékekre bukkant. A területen ugyanő 2001 folyamán szondázó ásatást folytatott. Az ásatás során egy római villa sóderes alapozására és több őskori illetve római kori gödör nyomára bukkant. 2002. július 15. és december 14. között végeztem régészeti feltárást. A feltárást az épülő új vasúti pálya és a hozzá kapcsolódó földmunkák tették szükségessé.

A lelőhely feltárt része a Zala folyótól É-ra mintegy 100 méternyire helyezkedik el a folyó árterében, a györkefai dombháttól D-i irányban. A terület teljes feltárást 5245 m²-en végeztük el. Az ásatás során 547 objektum került elő, melyek három korszakba sorolhatók.

A késő bronzkori halomsíros kultúra időszakából származó objektumok (cölöplyukak és szemetesgödrök) a feltárt terület É-i és ÉNy-i részén sűrűsödnek. Ehhez az időszakhoz tartozó kerámiatöredékek kerültek elő a feltárástól É-ra, a vasúti sínek és a betonút között, a tanya épületétől Ny-ra árokásás során. Feltételezhető tehát, hogy a késő bronzkori telep egészen a mai betonútig terjed.

A római kor időszakából egy villa sóderes alapozása, szemetesgödrök, cölöplyukak és kemencék kerültek elő. A villa É-D-i tájolású, bejárata a D-i oldalon figyelhető meg. A sóderes alapozás világosan kirajzolja a villa K-i, D-i és É-i külső falait, a D-i oldalon elhelyezkedő oszlophelyeket, valamint a belső osztófalakat. A villa Ny-i részén egy természetes sóderágy ezt nem teszi lehetővé. Az alapozás vastagsága 10–25 cm között változik. A területre jellemző római kő építőanyag nem került elő, a villa falazata vályogból lehetett. A villából és környékéről bőségesen kerültek elő tegula- és imbrextöredék,